



Páduai Szent Antal...



és a magyar baka szobra

ismeretlen, a huszita betörés vagy a török idők alatt pusztulhatott el, mert az 1696. évi plébánia összeírás már nem említi. A település jelenlegi – műemléki védelem alatt álló – **római katolikus templomának** építése 1777-ben indul meg Francz József egri kőműves mester vezetésével (titulusa: Páduai Szent Antal). Az egyhajós barokk templom megtartotta a korábbi, 1732-ben Giovanni Battista Carlone által épített templom keskeny, szűkebb szentélyét. Az építkezés 1779-ben fejeződött be. 1781-től neves egri művészek dolgoztak a berendezésén. 1836-ban a tűzvész által rongált épületet megújították. A templom és a település védőszentjének **Páduai Szent Antalnak faragott kőszobra** a Petőfi utca és a Kossuth tér találkozásánál található.

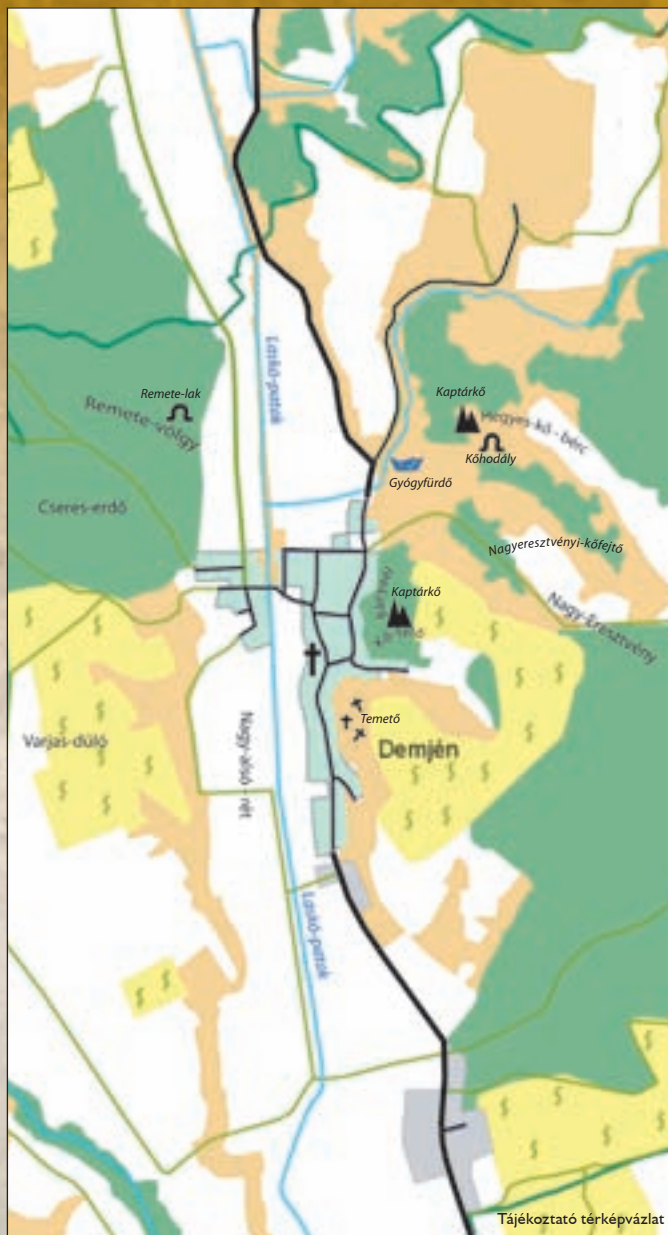
Építészeti formakultúrája még napjainkban is követi a Heves megyei népi hagyományokat, úgymint a kontyolt háztetőformát és a tornácolást. A **Fő út 73. szám alatti lakóház**, amely nyeregtetős, szarufás, torokgerendás, háromszatú, orozata gazdagon díszített, ékes bizonyítéka ennek. A településhez tartozik a XIX. században épült **Albert-major** – a volt gazdatiszti lak –, mely jelenleg magántulajdon.

A Demjéntől 120 m-re, Egerszalók felé található **Demjéni Thermál Völgy Gyógyfürdő** a 690 m mélyről feltörő 68 °C-os gyógyhatású kénese termálvize révén kedvelt fürdőhely.

Bükkaljai Kő-út Információs Pont Eger, Fellner-tömbbelső

bukkalja.info.hu

Községi Önkormányzat Demjén, Kossuth tér 1.
Tel.: 36/550-300 • www.demjenkozseg.hu



Tájékoztató térképvázlat

Fotó: **Havasi Norbert, Klein Dávid**

Készítette a Kaptárkö Természetvédelmi és Kulturális Egyesület a Norvég Civil Támogatási Alap finanszírozásával.

www.kaptarko.hu



Demjén



Demjén Egertől 7 km-re a Bányá-hegy alatt, a Laskó-patak mellett fekszik. A település első írásos említése 1331-ben történik, Demyen névalakban. 1363-tól kezdve az egri püspökség birtokában volt. Az 1486. évi urbárium elmondja, hogy Demjén község ebben az időben püspöki birtokot képez, Szarvaskő várához tartozik, s határában van egy elpusztult falu. Későbbi okmányok Kisdemjénnek nevezik ezt a középkori települést, mely 1486 után sosem népesült be többé. Eger 1552. évi ostroma idején a törökök elpusztították, s teljesen lakatlanná tették. 1558–1564 között kezdett újból benépesülni. Lakói 1687-ben is az egri püspökség birtokát képező Szarvaskőhöz fizették a földesúri szolgáltatásokat, de súlyos pénzszegekkel adóztak a török földesúrnak és a török császárnak is. Eger visszavételéért folyó hosszú ostrom idején Demjén népe elmenekült a császári zsoldosok zaklatásai elől, s a falu másfél évtizedre ismét elnéptelenedett. 1701-ben, főleg Gömörből idetelepült emberek indították el újból a falu életét.

A demjéni lakóházak építőanyaga emberemlékezet óta a kő. A XVIII. század első évtizedeiben a püspök-földesúr megindította azt az uradalom építkezéseinek a jól felhasználható riolitufa bányászatát a Szőlő-hegy aljában (Nagyeresztvényi-kőfejtő). Demjéni kőből készültek a barokk Eger szobrai; többek közt a város egyik



Kőhodály a Hegyes-kő oldalában

felhagyott udvarai, melyeknek falain még ma is láthatjuk a fészítőékek nyomait.

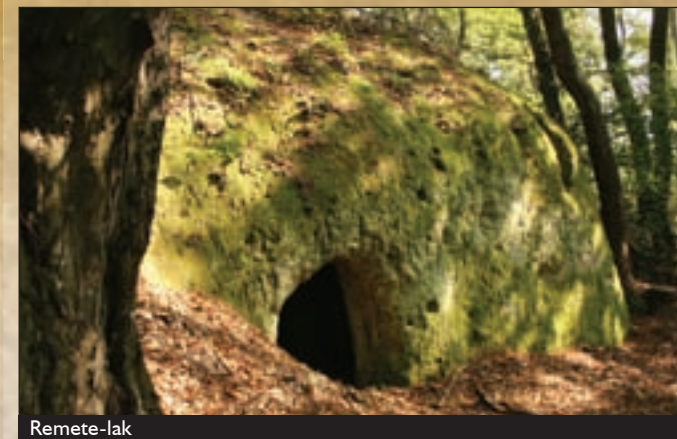
A Bükkalján nemcsak a kőből építkeztek, hanem a kőbe is. Ezt leginkább a falu nagyszámú **borospincéi** szemléltetik (összesen 304 darab). Ezeknek talán legszebbike a Bem utcában és a Szépasszonyvölgy utcában található. Az itt élő ember nemcsak pincéjét, hanem gazdasági épületeit, sőt, olykor lakhelyét és hétköznapi életterét is a kőbe vájta. Ennek köszönhetően készülhetett a falu északkeleti határában, a Hegyes-kő déli oldalába vajt monumentális méretű **kőhodály**. A több – sziklából kifaragott – kőoszlopokkal alátámasztott hodály közel 200 m² alapterületű.

A lakófunkció bemutatására szép példát láthatunk a település északnyugati határában, a Laskó-patak egyik mellékvölgyének oldalába faragott **Remete-lak** sziklahelyiségében. A néphagyomány szerint a helyiséget remeték használták. A pincehelyiség ajtaján belépve még ma is láthatjuk a hajdani – szintén az alapkőzetből kifaragott – tűzhely és fekhely nyomait, és a falba faragott polcként funkcionáló tároló-vakablakokat.



A Hegyes-kő 1971-ben (Fotó: Mihály Péter archívumából)

jelképének számító bazilika díszei és szobrai is. A kővágás és a kőfaragás a XIX. század végén több mint 10 üzemben folyt a faluban, jelentős bevételi forráshoz juttatva az itt élőket. Az itt fejtett kő nem csak a szobrászat alapanyagaként, de mint építőkö is kiválóan hasznosítható volt. Ennek köszönhetően a demjéni kő eljutott a Dél-hevesi-sík falvaiba, egészen a Tisza mentéig. A település mellett számtalan helyen megtalálhatók a hajdanán kézi művelésű bányák

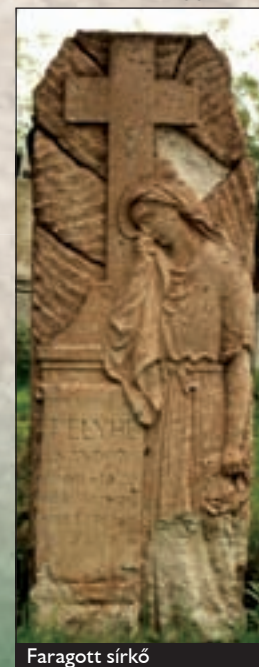


Remete-lak

A Remete-lak külső sziklafalán hat kaptárfülke nyomait láthatjuk (**Remete-völgyi kaptárkövek**). Ettől a kaptárkö csoporttól lényegesen jelentősebb a Demjén központja fölé magasodó **Bányáél (Kő-tető)** sziklafala, ahol 23 darab fülke található. A Bányáél fülkéi felett mesterségesen kialakított tető felületébe több helyen lyukakat, üstszerű mélyedéseket s csatornákat faragtak.

Ezek a befaragások nem hozhatók összefüggésbe a kőbányászattal. Rendeltetésük máig nem tisztázódott. További jelentős kaptárköcsoport található a településtől északra húzódó Hegyeskő-bérc nyugati, sziklás vonulatán, a **Hegyeskő-tetőn**, ahol öt egymástól elkülöníthető kaptárkö emelkedik összesen 11 darab fülkével. Ez a terület egyébként jelentős őskori lelőhely, főleg a felső paleolitikum eszközei kerültek elő a felszíni gyűjtések során. A Hegyeskő-tetőtől keletre fekvő **Eresztvény-völgy** nevű kaptárkö-lelőhely három sziklavonulatán 25 szikla lett fölmérve.

1363-ban már volt temploma Demjénnek, s már akkor Szent Antal-templomnak nevezte az egri Káptalan Magánlevéltár. A templom további sorsa



Faragott sírkő



A falu római katolikus templomának belső tere